

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K. félévre 5 K. negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőek.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PAL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendőek. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Tanulhatnánk az osztrákoktól.

Irtta: Kossuth Fereac.

Azok a 67-es képviselők, akik a Házban vagy meggyőződésből, vagy pedig pártfegyelemből a közös bank mellett vannak és akiknek mi az ellenzék padjairól hiába beszélünk, jól tennék, ha elolvassák azt, hogy mit beszéltek az osztrákok az 2 parlamenti bankbizottságukban. Talán az osztrák nyilatkozatok jobban fognak hatni rájuk, mint a mi érveink.

Kramarz dr. miután azt az udvariasságot vágta a magyarok fejéhez, hogy „csupa jólétekből nem tudnak mást művelni, mint ostobaságot” — azzal a követeléssel állt elő, hogy valamennyi nép képviselve legyen a monarchia középpontjában közös bankjában és főképp a csehek nyerjenek helyeket a főtanácsban. Ebben a felfogásban osztrákok az utána felszólaló összes cseh nemzetiségű képviselők és jellemző az, hogy még Bilinski volt pénzügyminiszter is kijelentette, hogy általában csatlakozik Kramarz fejtegetéseibe, ezzel tanubizonyosságot adván arról, hogy milyen felfogásnak hódolt, midőn a bankügyben a magyar kormányval tárgyalt. Azt mondta a volt osztrák pénzügyminiszter, hogy „amely kívánatos volna, hogy egy oly magas nívón álló nép, mint a cseh nép, képviselve legyen a főtanácsban, mégis azor a nézetet van, hogy az ügyet csak kölcsönös egyetértéssel lehet megoldani.” Így tehát Bilinski szerint a közös banknak, mint dualisztikus intézménynek nem szükség szerűleg kell a dualisztikus jellegét megtartania; e jellegén csorbát lehet ütni „kölcsönös egyetértéssel”; vagy más szóval úgy, hogy kellő időben ezt az egyetértést egy engedékeny magyar kormánytól kicsikarják.

Kramarz és az utána felszólalók ellene vannak a készfizetésekre vonatkozó klauzulának. Felfogása szerint „egészen felesleges volt a magyarok ezen bogarának engedni” — és nézete szerint az osztrák kormány egyenesen büntetett el ezzel az engedékenységgel az osztrák valuta-rendezés egész módjára ellen, amely szerint a fődolog nem az ércpénz, hanem a váltó árfolyam stabilitása. Más szóval az osztrákoknak már meg van az, ami nekik hasznos, azt pedig, ami nekünk hasznos volna, nemcsak nem kívánják, hanem annak egyenesen ellene szegülnek. Nagyban vigasztalja az osztrákokat az, hogy annak idején a bécsi Rajnath mindig leszavazhatja a készfizetések behozatalára vonatkozó javaslatot. »Magyarország tehát ne higgye, hogy Ausztriát a készfizetések felvételére kényszeríteni fogja.«

Ilyen nyilatkozatok után nehéz elképzelni, hogy miképpen lehetséges az, hogy Magyarországon oly sokan hisznek abban, hogy a közös bankkal

a magyar érdekeket kielégíteni lehet. Igenis, ez lehetséges békés és rendes időkben és oly kérdésekben, amelyekben nincs ellentét a magyar érdek és az osztrák érdek között, de mihelyt ez az ellentét megnyilatkozik, akkor a magyar felfogás az osztrákok meggyőződése szerint „ostobaság” és „hóbort”. Ostobaságot pedig a ravasz osztrák tudva nem fog elkövetni, gyűlölt szomszédjának hóbortját pedig nem fogja honorálni.

Azt hiszem, hogy a munkapárt részéről nem lesz szónok, aki megvilágítsa az osztrák parlamenti bankbizottságban elhangzott nyilatkozatokat. Ugy fognak bizonyára tenni, mint hogyha semmit se tudnának a nyilatkozatokról, vagy pedig mintha Kramarz fejtegetései és nem a magyar álláspont lennének ostobaság és hóbort.

Podig ez nem úgy va. Sem nem ostobaság, sem nem hóbort az az irányzat, amely Ausztriában oly nagy erővel törtet előre, hogy ezt még egy oly nagy tudású és kiváló multu férfiú is, mint Bilinski, cirógatni kénytelen. Ha ezen irányzat mellé oda állítjuk azt az irányzatot, mely Magyarországon széles körben el van terjedve és amely a kéhyelmes megszokást nem akarván feloldozni, inkább vállalja azokat a veszélyeket, amelyek az osztrák álláspont esetleges győzedelmeskedéséből eredhetnek, — akkor valóban aggodalommal lehetünk eltelve szegény hazánk sorsa felett.

Ilyen körülmények közt, ha még sem hatnak érveink a kormánypártra, ez azt bizonyítja, hogy e kérdésben az érveknek tulajdonképpen fontossága nincs. A bankkérdés tényleg hatalmi kérdés és amint én is, Apponyi is kimutattuk, csak azóta lett a közös bank 67-es dogmává, mióta hatalmi kérdéssé változott és bebizonyult, hogy oly kormány nem tarthatja meg a hatalmat Magyarországon, amely az önálló bankhoz való világos jogunkat a bank megvalósítására komolyan érvényesíteni akarja.

De kérдем, mi lesz akkor, ha a közös banknál a csehek és más népek előre nyomulnak? Mi lesz, ha a közös bank dualisztikus szervezete megtörik? Mi lesz, ha végképpen bebizonyul, hogy még az sem viheto keresztül, hogy Magyarország felvehesse a készfizetéseket, ami csak egy mozzanat annak bebizonyítására hogy ami magyar érdek, azt a közös banknál keresztülvinni nem lehet, hogy ha ugyan ez első sorban nem osztrák érdek is?

Az osztrákok az egész vonalon nem úgy értelmezik a közösséget, hogy minden közösség, minden szerződés csak kölcsönös engedékenységre alapítható, még pedig a közös felek érdekeinek kielégítésére közös megegyezéssel úgy, hogy e megegyezés olykor az egyiknek, olykor pedig a másiknak kedvez. Osztrák felfogás szerint a közösség nem így értelmezendő, hanem

úgy, hogy a közösségben első sorban az ő érdekeiknek és az ő akaratuknak kell érvényesülnie, minden magyar érdek csak másodsorban jöhet és csak akkor elégitendő ki, ha ez Ausztria részéről a legcsekélyebb áldozatot sem igényli.

A közösségnek ilyen értelmezése ellenkezik mindennel, amit a józanság és az igazságérzet sugalhatnak; és ha magyar részről az ilyen közösség is kedvesebb, mint az önállóság, akkor maga a magyar felfogás ad igazat az osztrákoknak, mert ez esetben a magyar nemzet csakugyan megérdemelné az osztrákoktól — azt, amit kap.

Nyelvünk védelme.

Irtta: Heirmann Antal dr.

A második évezred tavaszán tömérdek új csira erjed a nemzeti élet evolúciójában. Európa tódul be Magyarországra, olyan rohamossággal, mely meghaladja a nemzeti lélek felszívó, befogadó, magához alakító erejét. A külső haladás tulszárnyalja a belső, szerves fejlődési képességet. A demografiai és gazdasági gyarapodás részben az eredeti etnikus jellem rovására van. Minél több lesz a statisztikai magyar, annál kevesebb az igazi, a tősgyökeres.

Ez a zökkenő átfurmálódás forrong a magyar nyelvben is. A kiegyezés óta új nyelvújítás folyik. Némileg ellenkező irányu, mint a XVIII. század végén. Akkor szintiszta magyar emberek európaizálták, gazdagították nyelvünket tudással és tudatosan, bár nem mindig sikeresen. Most felszínes magyarok tudatlansága és könnyelműsége fosztogatja a magyar nyelv ősi kincsét és ékteleníti törzsökös tisztaságát — fertelmes barbarizmusokkal.

A magyarul dadogó idegenek tömege, a nem magyar vérű és lelkű magyar írók, a hivatalok paragrafus-emberei, az üzleti világ számoló-gépei, az idegenből hajszolva ferdítő napi sajtó: tömérdek irdatlan idegenszerűséget csempesznek a nyelvbe, tukmálnak az irodalomra, hamisveretű nyelvpénzt hoznak forgalomba, helytelen analógiákkal félrevezetik a nyelvcsokást, elharapódzott magyartalanságokkal megvesztegetik a megernyedt magyar nyelvérzékét.

Jött-ment jövevényeszlások, gazdát kiverő vendégszók, vadidegen hangzású kifejezések garázdálkodnak a magyar nyelv házatáján. Idegen szellemű szólásformák, szolgálilag fordított szerkezetek, más lelkű népek gondolkodásmódjának majmoló utánzásai, idegenszerűségek, magyartalanságok, barbarizmusok hamisítják meg a magyar nyelv szellemét és természetét, tesznek erőszakot szüzi tisztaságán, rágódnak élete gyökerén, senyvesztik velejét, fenyegetik végpusztulással igazi eredeti mivoltát.

Éktelen gyom, dudva, burján, giz-gaz veri fel a magyar nyelv nyájas virágoskertjét. Fattyuhajtások, buja elősdi sorvasztják a nyelv gyümölcsét. Irtani, gyonlálni, nyesegetni kell, különben sivár avarrá silányul a nemzet termő talaja. Mint az átok-hinár lepi el az idegenségek bekanyála a magyar

nyelv kristálytükrét, hogy már nem tükröződik benne a magyar génusz verőfényes ege.

A magyar faji ösztön már szinte csak a nép alsóbb rétegeiben eleven. A műveltek nyelvérzéke tompul. Közöny, fásultság zsibbasztja meg a nemzeti érzést. A nemzetközies megtagadják a nemzeti szellem jogait. A holnaposok nem ismerik el a tegnapi nyelvet, a hagyomány formáit, a mult örökségét. A nagy modernség mellett zsugorodik az ősi mag, hanyatlak a magyar lélek.

Pedig, ha nem is kizárólagosan, mégis első sorban nyelvében él a nemzet. Az alkotmány mellett a nyelv a nemzeti lét gyökere és koronája, az ősi hagyományok alakja és tartalma, a multak szent ereklyéje, a nemzet legbecesebb kincse, értékesebb minden anyagi vagyonnal. Alkotmányunkat idegen erőszak koboza el félelmed óta, vagyunkat idegenek harácsolják századoktól fogva. Nyelvünket pedig, mely alkotmányunknál régebbi, mely minden gazdaságunknál drágább, mimagunk tesszük az idegenség prédájává. Ez valóságos szellemi öngyilkosság, erkölcsi hazaárulás.

Nyelvünk védelme valóságos lelki honvédelem. A szellemi szabadságharcnak is vannak bátor bajnokai. A névtelen hősök, a magyar nép százezerei, akik épen, romlatlanul megőrizték az elődök nyelvét. Az ihletet alkotók, az igazán magyarul író magyar írók és költők, Petőfi és Arany követői, akik természetes szerves fejlődéssel gazdagítják, nemesítik nyelvünket. És a tudós vezérharcosok, az újabb ortologusok, akik a nyelvtudomány, az elmélet fegyveré el küzdenek az ősi nyelv jogaiért az idegen bitorkók ellen.

Emellett azonban némely laikusnak jóakaró hozzászólásaiban sok a naivság és több a buzgóság, mint a hozzáértés. A napi sajtó ebbeli népszerű közleményei pedig nem ritkán egyoldalúak, elfogultak, tudománytalanok. E téren még sok a tenni való.

(Vége következik.)

Az erdélyrészi Méhész-Egylet jubileuma.

— Saját tudósítónktól. —

Az Erdélyrészi Méhész Egylet vasárnap délelőtt 10 órakor a Városház közgyűlési termében fennállásának harmincadik évfordulója alkalmából jubilaris közgyűlést tartott, melyen a tagok és a társégyesületek képviselői szép számban jelentek meg. A földmívelésügyi minisztert a gyűlésen Liphay Béla es. és kir. kamarás, miniszteri tanácsos és Krenedits Ferenc miniszteri titkár képviselték. Kolozsvár város tanácsa képviselőjében Dr Nemes Ferenc tanácsos jelent meg.

A közgyűlést báró Jósika Gábor egyleti elnök nyitotta meg, rövid visszapillantást vetve az egylet 30 éves történetére. Üdvözölte a miniszter képviselőjét: Liphay miniszteri tanácsost, aki az üdvözlő beszédre nyomban válaszolt s a miniszter nevében melegen üdvözölte az egyletet.

Ezután az Országos Méhészeti Egyesület nevében Szilassy Elemér, a Kómárom vármegyei Méhész Egylet nevében Csepi Pál plebános, a Szeged és vidéki Méhész Egylet nevében Bernátsky János, az Udvarhelymegyei Méhész Egylet nevében Gál Imre titkár, a szamosújvári Méhész Egylet nevében Nagy Lajos főszolgabíró, Kolozsvár város tanácsa nevében Dr Nemes Ferenc tanácsos tartottak üdvözlő beszédeket.

Krenedits Ferenc miniszteri titkár megemlékezve báró Ambrózy Béla, a méhészeti nagy apostolának haláláról, a közgyűlés az elhunyt emlékét jegyzőkönyvileg örökítette meg.

Az üdvözlő beszédek elhangzása után Dr Zsögön Béla, az egylet ügybuzgó igazgató alelnöke olvasta fel az egylet 30 éves történetét tárgyzó munkáját, melyet nagy

érdeklődéssel hallgattak végig. A gondtal és lelkiimeretességgel kiolgozott felolvasást a közgyűlés zajos éljenzéssel honorálta. Ezután Dr Balázs Ferenc, az egylet tevékeny és lelkes titkára olvasta fel az egylet mult évi működését tárgyzó titkári jelentését, melyben minden lényegesebb mozzanatról pontosan beszámolt. A jelentést éljenzés között vették tudomásul.

Elnök arra utalva, hogy a jelen közgyűlés az egylet jubileumának van szentelve, azon előterjesztést tette, hogy az ünnepi jelleg megóvása céljából, a tárgyszorozatot többi pontjait vegyék le napirendről s a következő vasárnap tartandó közgyűlésen tárgyalják le.

A közgyűlés az elnök javaslatát elfogadván, elnök a gyűlést berekesztette.

A közgyűlés után a tagok, élükön báró Jósika Gábor elnök s Liphay Béla miniszteri tanácsossal megtekintették Hutter Gerőnek a Jókai-utcaiban levő műlepygárát, majd a Házsongárdban levő méhészeti telepre rándultak ki, melynek berendezése, különösen a vendégek tetszését teljesen megnyerte.

Délután 2 órakor a New York-szálló külön termében diszebed volt, melyen a vendégek és az egyleti tagok szép számban vettek részt.

Jelen voltak többek között: Dr Zsögön Béla, Krenedits Ferenc, Finta Gábor, Mantuch János, Gál Imre, Szilasi Elemér, özv. Kremnitzky Aladárné, Csepi Pál, Bokor Károly, Takács Gyula, Dr Balázs Ferenc, Zsögön R. Mihály, Zsigmond Gyárfás, Dr Szabó Domokos, Tokaji László, Dr Zsögön Géza, Dorneyi Mihály, Nagy Lajos, Dr Ferenc József, Nagy Gábor, Voith Gergely, Tasnádi Szives Samu, Bernátsky János, Hutter Gerő, Simonffy István, Tóth János, Szilágyi Márton, Bareán Tivadar, Szmertnik Pál stb.

Az ebéd után az első felköszöntőt nagy tetszés között Dr Zsögön Béla alelnök mondta gróf Serényi Béla miniszterre. Köszöntőket mondtak még Krenedits Ferenc az egyletre, Dr Balázs Ferenc Liphay miniszteri tanácsosra, Csepi Pál az egyleti tisztikarra, Nagy Gábor a vendégekre, Krenedits Dorneyi Mihály posztigazgatóra, Takács mérnök báró Jósika Gáborra, Nagy Gábor özv. Kremnitzkynek, Dorneyi Mihály a méheszerekre, Csepi Pál az egyletre, Dr Balázs J. az Erdélyi Gazdasági Egyletre, Tokaji László Dr Balázs Ferencre stb. Az ebéd igen jó hangulatban az esti órákig tartott.

HIREK.

AZ ÉN TALIZMÁNOM.

Van nekem egy talizmánom,
Mellyel a világot járom,
Melyre ha csak rátekintek,
Fájó lelkem már nem beteg.

E talizmán apám képe,
Ott él szívem közepébe,
S ha a bánat kinez, éget,
Megtekintem ezt a képet.

Bármilyen tövises uton
Vezessen engem a sorsom,
Jelmondatom mindig az lesz:
Puer, „in hoc signo vinces!”

Fülei-Szántó Endre.

— Ugron Gábor temetése esütörtökön, e hó 26-án d.e. történt meg Székelyudvarhelyt. Óriási volt a részvét úgy a helyből, mint a vármegye közsegeiből összegyűlt közönség körében. A halottat hozó vonat, szerdán este 10 órakor érkezett meg a vasuti állomásra, hol több száz főre menő közönség várakozott. Másnap kora reggel aztán valóságos népvándorlás volt az állomáshoz és a Bethlen-utcán, hol a gyászmenet elvonult, a résztvevők sokasága állott sorfalat. A pályaudvaron a diszes ércokorsót gyászokocsira

tették, Mikes János gróf főesperes beszentelte és azután a szentferencrendiek templomáig jött a menet méltóságos, lassu lépésekben. A Loszorok százaival két gyászokcsi színültig telt. Az ipartársulatok saját zászlóik alatt teljes számban kivonultak és azok nyitották meg a menetet, mely után a vármegye zászlóvivője következett a törvényhatósági bizottság, valamint a megyei és városi tisztviselők sokaságával, ugyszintén a róm. kath. főgimnázium, református kollegium és az állami főreáliskola ifjusága s tanári kara, a falukból beözönlött székelyek haladtak. Az ezrek soraiban hangos szó nem hallatszott és ez volt a külső gyász, mely a némaságban meghatározható volt. A szentferencrendiek temploma előtt a halottvivő gyászokcsi megállott, a család tagjai a zsufolásig telt templomba vonultak, ahol Csizsér Bonaventura zárdafőnök gyászmisét mutatott be. Ennek végeztével újra megindult a menet az Eötvös-, Petőfi- és Báró Orbán Balázs utcákon végig az Ugron-család sirboltja felé. Másfél óráig jutottak a Szejke-füdő felett elterülő hegytetőn levő kápolnához, mely alatt a sirbolt van. A hegy aljában nagy társzerésre tettek a koporsót és azon vitték a tetőre, hol a gyászszertartás előtt Sebesi János alispán intézett néhány bucsuszt az örökre elnemult nagy emberhez, Udvarhelyvármegye és a székelység büszkeségéhez. Majd Mikes gróf főesperes újra beszentelte a holttestet és a kriptá gyertyáinak lobogó fénye mellett lebocsátották a koporsót.

— **Előleptetés.** A földmívelésügyi miniszter Danes Samu udvarhely-jurisi állami állatorvost a X fizetési osztályba leptette elő. A jól megérdemelt előleptetéshez gratulálunk!

— **A polgári fillérestély** e hó 30-án (hétfőn) lesz igen érdekes műsorral Székely Zoltán tanár tart felolvasást, ifj. Bartók István szaval, özv. Mihálovits Béla énekel, Szabó Margit pedig melodramát ad elő. Az estélyt Kovács Erzsike és Hodor Bertuska rendezik.

— **Szabad lyceum.** E ciklusban a 4 ik szabad lyceumi előadás mult vasárnap 196 hallgató előtt a Himnusz éneklésével kezdődött. Burger Arthur főgimn. tanár volt az előadó, aki a lovagkori intézményekről lebilincselő érdekességgel értekezett. Ismertette a lovagkor idejét, intézményeinek fejlődését, szerepkörét, célját és későbbi elfajulását, valamint letűnését és a maradványul ma is főnálló egyes rendszerré vált szokásokat. Bővebben foglalkozott a lovagi fátékokkal, tornákkal s az igazságszolgáltatás alapját képező akkori Istenítélettel: tűzpróba, tetemrehívás stb. A nagy tetszéssel, élvezettel hallgatott előadást Keresztély Gyula iparos-segéd szavalata követte, aki Ábrányi Emil: „Vándor madár” c. költeményét igen ügyesen és mély érzéssel szavalta. A hallgatóság köszönetét az előadónak és dicséretét a szavalónak Biró István tanár, biz. elnök fejezte ki. A Szózat éneklése után pedig szétosztott a nagyszámu hallgatóság. Ma (vasárnap) d. u. 2 órakor Dr Kassay Albert városi tisztviselő orvos fog előadást tartani a polgári önképző-kör nagytermében.

— **Negyven esztendeje** lesz február 2-án, hogy Eötvös József báró elhalt. Ez évforduló alkalmából vármegyénk közoktatási intézményei, melyek a nagynevű miniszternek köszönhetik főnnállásukat, emlékűnnepet rendeznek.

— **Kálvin estély.** A székelyudvarhelyi ref. egyházközség folyó hó 29-én, vasárnap d. u. 5 órakor tartja harmadik Kálvin-estélyét a kollegium, tornacsarnokában a következő műsorral: 1. Gyülekezeti ének XLII zsoltár 1. vers. 2. Szaval Flórián Margit. 3. Énekel: Géresy Hus. 4. Felolvas: Dr Szabó Gyula. 5. Szaval Ördög Lajos VIII. o. t. 6. Énekel a ref. kollegiumi önképzőkör dalkara. 7. Elnöki zárszó. 8. Gyülekezeti ének: „Áld meg Uristen”. A belépés ingyenes, kegyes

adományok a „Kálvin Szövetség“ céljaira köszönettel fogadtatnak. Az estély rendezői Gyerkes Mihályné és Dr Szabó Gyuláné

— **Erdélyrészi orsz. kirakosások.** Február 1-én Nagyekemező; Szaszszentgyörgy. Teke; 3-án Somkerék, Barót, Etéd, Gyéres, Gyergyóditró, Katona, Prázmár, Szamosujvár, Ujegyház; 4-én Zabola; 5-én Oláhláposbánya, Szásznádas; 6-án Magyaros, Nagyalmás, Vámosgálfalva; 7-én Küküllővár; 8-án Bánffyhunad; 9-én Kőszvényes.

— **A tanítók műsoros táncestéiye** iránt, mely február 1-én (szurdán) este a Budapest-szálló színháztermében lesz, nagy érdeklődés mutatkozik minden oldalról. A gazdag műsorú estélyen nemcsak helyből, de a vidékről is sokan résztvesznek. A tiszta jövedelmet az állami iskola szegény tanulói részére beszerzett tankönyvek és tanszerek fedezésére fordítják.

— **Késedelmes fizetés a gyermekelepnél.** Több oldalról panaszkodnak azok, kik a gyermekelepről gyermekeket tartanak, hogy a tartásdíjat késedelmesen kapják. Pl. az október-december negyedévi díjakat már e hó 2-án kellett volna kifizessék és mai napig sem történt meg. Így aztán elkedvetlenednek az amugyis oly csekély összegért gondozó egyének. Vajjon nem lehetne kissé pontosabban fizetni? A gyermekeket várakozással táplálni nem lehet. Azok a nincsent nem ismerik. De a gondozók legtöbbje tapasztalja...

— **Izraelita temetés.** Mult számunkban megemlékeztünk Holstein Simon haláláról. Most pedig díszes temetéséről szólunk, a mely csütörtökön délután nagy részvét mellett volt és a melyen Gotthárd János polgármesterrel és Szombafalvy Lajos főkapitánnyal élén a város és a rendőrség tisztikara is résztvett. A temetési szertartást Dr Kelemen Adolf fogarasi főrabbi, a mesze földön előnyösen ismert kiváló tudásu, jeles szónoki képességgel megáldott izraelita főpap végezte. Zeingetes magyar nyelven adta elő és méltatta Holstein érdemeit, melyek különösen az izraelita imaház építése és az egyházközség egyéb ügyeinek pontos, lelkiismeretes intézésében nyert kifejezést. A főrabbi talpraesett beszéde minden körben nagy tetszéssel találkozott a hazafiasan gondolkozó izraelitáknál, kiknek lelki ohajtásuk, vajha ilyen rabbijuk lehetne Székelyudvarhelyt is, hogy őket megértve, ők is megérthetnék papjukat — magyarul. A halottat az izr. új temetőbe helyezték örök nyugalomra.

— **Nyilvános köszönet.** Mindazok, kik megboldogult feledhetetlen férjem temetésén résztvettek, fogadják érte hálás köszönetemet. Székelyudvarhelyt. 1911. január 27. Özv. Holstein Simonné szül. Bodrogi Juliánna.

— **Vasuti kocsik alumíniumból.** Figyelemreméltó az az újítás, a mit a svájci vasutakon behoztak. Arra való tekintettel, hogy az alumínium sokkal könnyebb, mint a vas és így az ebből készített vasuti kocsik használása igen jelentékeny szénmegtakarítással jár, próbául 12 pótkocsit helyeztek forgalomba; e kocsiknak összes fémalkat része alumíniumból készült. Ha beválnak, akkor az újítást nagyobb mértékben folytatják. A könnyűség mellett még az az előnye is megvan, hogy homokfúvóval az alumínium bádóg felülete könnyen érdessé tehető és a festéket könnyebben felveszi s a kocsik fes-

tése is gyorsabban és sokkal olcsóbban történhetik.

— **A száj- és körömfájás** Székelyudvarhely város területén megszűnt és a heti baromvásárok tartása e hó 24-én kezdetét vette. Az első vásár iránt nagy érdeklődés volt s azt hisszük, hogy az e hó 31-iki hetivásár még jobb lesz. Különb. vármegyeszerte szünőben van a járványos betegség. Így az udvarhelyi járásban is 6-7 község kivételével, a zárlatot feloldották. Remélhetőleg a jövő hónap közepéig az egész járás felszabadul. Ezt mint örvendetes jelenséget közöljük, mivel városunkban ugy a kereskedelem, mint az ipar valóságilag pangott a községek elzárásának ideje alatt. Fényes Bizonyítékot szolgáltatván, hogy ha a gazdáközönség nem vásárol, az iparnak és kereskedelemnek minden forrása bedugul. Ezért szükséges a faluk jólétét emelni és vagyonsodásukat elősegíteni...

— **A „Vasárnapi Ujság“** január 29-iki száma első helyén Ugron Gábor arcképét közli érdekes cikkel; képet közöl Ugronról mint szónokról és temetéséről is. A további képek közt vannak a főrendiház új tagjainak arcképei, Curiéné s a vele szemben francia akadémikussá választott Branly képe, képek a postatakarékpénztár palotájából, Szomorú Dezső darabjának, A rajongó Bolzay leánynak nemzeti színházi előadásáról, a magyar football bajnoki csapat külföldi mérkőzéseiről, Finta István, a szamosújvári rab-szobrász műveiről stb. Szépirodalmi olvasmányok: Rákosi Viktor regénye, Szemere György novellája, Peterdy Andor és Varságh János versei, Marcelle Tinayr francia regénye. Egyéb közlemények: az elhunyt Lánzy Gyula arcképe, cikk az amerikai milliósok jótékonyágáról, tárcacikk a hétről s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, sakkjáték stb. — A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre öt korona, „Világkronika“ val együtt hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest, IV. ker. Egyetem utca 4 szám). Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“ a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

— **A gyermektáplálás** nagy problémája megoldást nyert. Ha ugyanis az elválasztás idejétől kezdve „Phosphatine Fallheres“ világhírű gyermektápszerrel tápláljuk a gyermeket, sohasem kell behurcuttól avagy gyomoravartól tartani. A legelőkelőbb gyermekorvosok tapasztalata szerint a Phosphatine Fallheres-nél nincs jobb és értékebb tápszer, mert kellemes ízű, könnyen emészthető, a fogzást megkönnyíti és biztosítja a csontrendszert fejlődését.

Közönség köréből.*

Még egy kísérlet.

(Levél a homoródi járás főszolgabírájához.)

„Hallgatás, beleegyezés.“ Ön eddigi kéréseimre hallgat, tehát ezzel beleegyezését adta, hogy újabb kérdések feltevésévei tiszteljem meg, de ha nem adná is, az ügynek magam részéről való lezárása érdekében szükség van erre.

Mint méltóztat tudni így a választások után, midőn a kedélyek lecsillapulnak s már a választásokat sem lehet megfélebbezni, sok érdekes dolgot hall az ember még a férfias volt ellenpártól is. Ezekből bátorkodom csak egy pár kérdést tenni fel önnek.

* E rovatban helyet adunk minden közérdekű felszólalásnak a bekielődő felelősségére. Szerk.

Azt hallottam, hogy önt nagyon sérti, illetve önnek rosszul esik ez eljárásom, mert ön jóakarattal volt irányomban. Csodálkozom, hogy rosszul esik, hisz én ott a választók színe előtt megmondottam, hogy megköszönöm szíves eljárását s tisztázni óhajtom e kérdést. Ön is azt mondta, hogy jobb is, ha ott békét hagyunk az ügynek. Hiszen ön már szeretné, ha végképpen lezárultak volna, de nekem még egy pár kérdésem hátra van:

1. Igaz-e, hogy ön a dályaiakat azzal fenyegette meg, illetve azzal a szelíd nyomással pressionálta, hogyha nem a hivatalos jelöltre szavaznak, hát az állatorvos urral a „száj- és körömfájás“ zárlata alól a községet a tavaszig sem szabadíttatja fel? S így sikerült őket otthon tartatnia.

2. Igaz-e, hogy midőn a választás előtti nap ön utóljára nálam járt s elmenetele alkalmával feleségem azt mondá: „én örvendek, ha az uram elbukik“. Ön jóakarattal azt felelte: „ha már fellépett, ne bukjak el“ s ekkor ön elment itteni alantosaihoz és azt mondta, csak Szentpál áll erősen Ürmösi mellett, de ha ügyes emberek magok, az éjjel 10-15 embert áthoznak a másik párt-hoz?

3. Igaz-e, hogy önnek egyik szárnysegéde a választás előtti éjjelen Bágy községébe időzött a félénk bágyiak bátorítására?

4. Igaz-e, hogy „Ége nádszálként ingadozó tanítója“ az általam neki írt privát és így természetesen bizalmas levelemet szíves volt önnek kiszolgáltatni — felsőbb helyre való beszolgáltatás céljából?

5. Igaz-e, hogy a városfalvai képviselőtestület — melynek gyűlésebe véletlenül ön is részt vett — tagjai becsületszavakra megígérték önnek, hogy a hivatalos jelöltre fognak szavazni?!

6. Ha ön mindezekre el volt határozva, miért íratott velem és egyik bizalmas lelkésztársammal — az önmaga takarozhatására — levelet a főispán urnak?

Ezeket mind a törvény keretein belül megtehette-e ön?

Ha ezek igazak és mind az irántam érzett jóakarattól történtek, ugy én is csak így kell fohászokdjam: „Uram Isten, ments meg engem az ilyen jóakaróktól, mert el-lenségeimmel valahogy csak elbánok.“

Ha pedig mindez nem igaz s ön ezekről szíves leend végre megnyugtanni, hálás köszönettel veszem. Legalább nyílt ellenségemnek tudom önt tekinteni s nem rosszakaratu barátnak. S az előbbi mindig jobb, mert ezt az evangelium szerint tudom szeretni, de az utóbbira nézve a nagy mesternek példája szerint, csak a farizeusokkal szemben követett eljárását gyakorolhatom.

Homoródszentpál, 1911. január 21.

Ürmösi József, unit. lelkész.

U. i. Értesültem, hogy egyik vidéki vármegyei tekintély házában egy díszes társaság nem tartja „férfias“-nak az én eljárásom. Hát legyenek meggyugodva e tekintélyek, hogy egy cseppet sem igaz itéletük, sőt nagyon örvendek neki, mert én nem a mai — sok tekintetben kifecamodott — társadalmi felfogáshoz alkalmazkodom, sokkal mélyebb alapról tanultam és itelem én meg, mi a „férfias“.

FIGYELEM!

„AIDA“ VERGE és „BLUE STAR“ CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALODIAK.
:: ÓVAKODJUNK ÉRTÉKTELEN UTÁNZATOKTÓL! ::

Udvarhelyvármegye Nemes Családjai. Szerkesztette: Pálmay József. Ára füzve 16 K. Míg a készlet tart kapható; Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címereivel illusztrált mű, igen becses család-történeti adatokat tartalmaz.

Vendégfogadó!

A jó hírű Koronkay-féle Hungária vendégfogadóban Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 22. sz. alatt kitűnő étkezés, borok, kőbányai sör és tiszta szobák állanak mindenkor rendelkezésre. Vidéki papok, tanítók és jegyzők találkozó helye. Kocsiszin és istálló díjtalanul. Jó bánásmód és pontos kiszolgálásért szavatul: **Barkóczy Albert**, vendégfogós.

Eladó vendéglő.

Székelyudvarhelyt, a Kossuth-u. 85. házszám alatti 830.82 négyszögöl, tiszta telekkönyvi tehermentes terület, a rajta lévő jó forgalmu vendéglő helyiséggel eladó. Stemmer Dénes.

Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és borsó nagy kereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Stoch Cognac gyógyszer

Garantált valódi borpárlat. F. Ezése a legszigorubb ellenőrzés mellett történik.

Gamis és Stoch Barcola.

A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bélyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható.

Hamisítástól védve van.

A múlt a múlté,
a jelen és a jövő a

Smith-Bros írógépe!

Kérjen prospektust
FARAGÓ TESTVÉREK
.. kizárólagos elárusítóktól ..

Budapest, V., Nador-utca 17 sz.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi borsó nagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Bélyegzők

B megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban, gyári ár mellett szállítanak **Betegh Pál** könyv- és papírkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Szám: 443—1911. tkvi.

Hirdetmény.

Székelyszenttamás község közös erdő és legelő illetményéről készült tkjegyzőkönyvre aranyosítás következtében az 1869. évi 2579. sz. I. M. szabályrendeletre képest átalakították és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. XXIX. t. c. az 1899. évi XXXVIII. t. c. és az 1891. XVI. t. c. cikk a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik az 1892. XXIX. t. cikkben szabályozott eljárás a tkvi. bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatottak.

E célból az átalakítási előmunkálatok és a helyesbítési eljárás Székelyszenttamás községben 1911. évi február hó 20-án fog kezdődni.

Ennélfogva felhívatnak:

1. az összes érdekelt, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazotjaik által jelenjenek meg és az új tkvi. tervezet ellen petalálni észrevételeiket annál biztosabban adják elő, mert a régi telekkönyvek végleges átalakítása után a téves átvezetésből eredhető kifogásokat jó hiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

2. mindazok, akik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívannak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határonap kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseket igazoló okiratokat mutassák fel:

3. mindazok akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. XXIX. t. c. 15-18. és az 1889. XXXVIII. t. c. 5. 6. 7. és J. §§-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azok által igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az át-

ruházó telekkönyvi tulajdonos az átírás letrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek; és

4. azok, kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törléset kérelmezzenek, illetve, hogy a törlési engedély nyilvánítsa végét a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert elleneében a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. tszék mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1911. jan. 16.

Gyarmathy Ferenc s. k.
kir. törvényszéki bíró

A kiadmány hitelűl:

Dósa Aladár, kir. tszéki tkkvezető

Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület

nyeremény-kötvényeinek legközelebbi huzása 1911. évi február hó 5-én főnyeremény 300000 kor.

feltetlen biztóságot nyújtó sorsjegy, melynek kiváló nyerési esélye van, évenként 3-szor tekintélyes főnyereményekkel sorsolják, értéke folyton emelkedőben, úgy, hogy a legmegfelelőbb tőkebefektetésnek kínálkozik. *Napi árfolyamon, le-tétre és havi részletfizetésre* legelőnyösebben kapható az **Agrár takarékpénztár r. t.-nál.**

Védjegy „Horgony”

A Liniment. Ca. sici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótleka

egy régióknak bizonyult háziszert, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvényénél, csúznál és meghűtésekénél, ... bedorzólesképpen használva. ....

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerertára az „Aranyoroszlánhoz”,
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétküldés.

RETHY BÉLA
GYÓGYSZERÉSZ

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a **RETHY-FÉLE PEMETEFŰ**

Cukorkánál.

Vásárlásánál azonban vigyázzunk és határozottan Réthy-felét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

Egy doboz 60 fillér.
Csak Réthy-felét fogadjunk el.

ÉLET KÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógymód: tifusz, kolera, toroklob, rühl, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, számarhurut, agy-, tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vese-, máj-, lép-, hólyag bajok, skrófula köszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkórság, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkatarus, őrüles stb. ellen. Irta: **DERZSI JÓZSEF.** Az E. M. K.

E. — tekintélyes orvosok ajánlata — népkönyvtárai részére 100 példányt elfogadott. Ára .. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.